

ÎNTÂLNIRI REVELATOARE

REVEALING MEETINGS

DOI: [10.56177/AUA.PHILOLOGICA.3.26.2025.art.16](https://doi.org/10.56177/AUA.PHILOLOGICA.3.26.2025.art.16)

Drd. IOANA-MARINELA LAZĂR (BLAGA)
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Abstract: *In this world centered on the profane and based on transience, literature reveals to us a relationship of friendship that goes beyond the transcendent and becomes an important source of knowledge, inspiration, and moral behavior. The Romanian poet Ioan Alexandru is the one who manages to combine and preserve traditions and values – material, spiritual and moral – with his lifestyle, beliefs and literature. Over time, he has made authentic friendships with people from the Orthodox Church, such as IPS Calinic Argeșeanul and IPS Justinian Chira, for whom he had special respect. Ioan Alexandru maintained contact with them through a vast correspondence that has been fully or partially published. The article aims to bring to the fore the two friendships who had an essential role in the literary and family journey of the poet Ioan Alexandru. The meetings that the poet had with the two of them were transposed into the Ioan Alexandru's consciousness, forming and defining his personality, beliefs and attitudes towards the church, the sacred and tradition. Friendships and cultural relations are important in a society that tries to undermine any literary or family progress, such as the communist one, and the ambition to continue and keep them alive is a proof of courage and perseverance. His philological formation is doubled by his moral one, and his cultural friendships helped him to outline his artistic creed, which he transposed into his literary work. The research methodology involves a combination of specific methods: biographical research of Ioan Alexandru (investigation of his life, family events and the influences that shaped his complex personality) and historical contextualization (placing the poet in the political, social and historical context).*

Keywords: *Ioan Alexandru; Calinic Argeșeanul; IPS Justinian Chira; friendship; revealing meetings; spirituality; orthodoxism*

Introducere

Înclinația lui Ioan Alexandru spre divinitate și spiritualitate derivă din bagajul ereditar, spiritual și moral pe care îl are și îl dobândește de-a lungul timpului datorită întâlnirilor. Religia îl face pe Ioan Alexandru să-și dezvolte propriul sistem de conservare al tuturor credințelor și valorilor spirituale care își au originea în poporul nostru român, păstrător al tradițiilor și al gândirii pur țărănești care îl caracterizează. Asemeni lui Hölderlin, care era atras de religie dintr-un instinct pur, Ioan Alexandru creează o lume mistică, plină de mistere care își adâncesc sensurile odată cu trecerea timpului, reușind să creeze asupra satului românesc o aură divină în care locuitorii devin privilegiați în momentul în care locuiesc în acest spațiu. Ioan Alexandru definește menirea poetului și rolul pe care

acesta îl are în această lume: „a fi poet înseamnă a lua în grija ta totul, tot ce ființează într-o patrie.”¹

Moștenirea morală și spirituală a lui Ioan Alexandru depinde de contextul religios, după cum se observă, iar întâlnirile pe care le are pe parcursul vieții validează spiritul tradițional, religios și autohton al lui Ioan Alexandru. Întâlnirile care au efecte în planul conștiinței existențiale sunt cele cu IPS Calinic Argeșeanul și cu IPS Justinian Chira care se concretizează printr-o serie de scrisori menite a-i dezvălui crezul artistic și personal al poetului.

1. Întâlnirea cu IPS Calinic Argeșeanul

Ioan Alexandru îl cunoaște pentru prima dată pe IPS Calinic Argeșeanul în anul 1964 la Catedrala Ortodoxă din Cluj, pe atunci „preot celib”², la invitația muzicologului George Bălan. În anul 1965 are loc a doua întâlnire dintre cei doi, care, se pare că era necesară pentru tânărul poet aflat la început de drum, fiindcă era în căutarea adevărului și a propriului sine. Constantin Argatu, numele real al preotului, îi recomandă lui Ioan Alexandru, după câteva întrevederi, să ia legătura cu IPS Justinian Chira „pentru dialoguri suplimentare”³, considerându-l un iscusit „stareț de la Mănăstirea Rohia Maramureșului”⁴.

Cea mai importantă întâlnire, care are loc între cei doi, este cea din anul 1973 când tânărul preot este primit în monahism. Ceremonia se dorește a fi discretă, departe de ochii lumii, doar în prezența clerului monahal, însă i se permite acestuia să aibă un singur invitat, anume Ioan Alexandru, un apropiat al Bisericii Ortodoxe datorită credințelor, valorilor și convingerilor pe care le are și pe care le-a susținut public ori de câte ori a avut ocazia. Numele primit de Constantin Argatu la călugărie a fost Victorin, însă Ioan Alexandru a considerat că nu este un nume potrivit „personalității și profilului viitorului monah și impune numele de Calinic”⁵. Acest moment este definitoriu pentru începutul prieteniei adevărate dintre Ioan Alexandru și monahul Calinic. *Fratele Calinic*, așa cum îl numea Ioan Alexandru, a ajuns un mare susținător al acestuia, apreciindu-i întreaga creație literară, fiindu-i cerut sfatul în anumite momente de cumpănă ale poetului. Între cei doi s-a dezvoltat o relație de pietenie curată, bazată pe valori, credințe și concepții despre viață placute în fața Lui Dumnezeu, materializată atât prin vizitele pe care cei doi și le-au făcut, cât și prin corespondența bogată și firească.

Din această corespondență s-a păstrat și s-a publicat doar o parte din scrisorile lui Ioan Alexandru către IPS Calinic Argeșeanul, cele trimise către poet de monah fiind încă în arhiva personală a familiei lui Ioan Alexandru. Conținutul scrisorilor este vast, cuprinde elemente de ortodoxism, de conduită morală și spirituală, dar și referiri la viața personală a poetului. De asemenea, pe perioada

¹ Aurel Sasu, în „Tribuna”, Cluj, Anul XIX, 1975, nr. 5, 30 ian., p. 5.

² *Ioan Alexandru către Calinic Argeșeanul: viața din cărți, scrisori și dosare secrete*, ed. îngrijită, studiu introductiv și note de Adrian Alui Gheorghe, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2021, p.10.

³ *Ibidem*, p.11.

⁴ *Ibidem*.

⁵ *Ibidem*.

șederii lui Ioan Alexandru în Germania, acesta îi invită pe IPS Calinic Argeșeanul și pe IPS Justinian Chira în străinătate pentru a vedea ce înseamnă viața din Occident. Deși se insistă pe acest subiect în mai multe scrisori, se pare că Statul Român nu eliberează celor doi pașapoartele și nu le oferă permisiunea de a ieși din țară, tocmai pentru faptul că poetul este un apropiat al filosofului Martin Heidegger, considerat un pericol moral din cauza atitudinii antimarxiste pe care o promovează.

De fapt, apreciem această prietenie ca fiind sinceră și lipsită de orice implicare profană, în care transcendentul interferează, creând o legătură spirituală între cei doi - un reprezentant al clerului monahal și unul al unei societăți care îi impune un ritm monoton, lipsit de orice implicare divină, însă poetul nu se aliniază cerințelor sistemului comunist. De aceea, în arhiva CNSAS se află dosarul personal al lui Ioan Alexandru întocmit de membrii Securității, având două volume, primul datând din anul 1972⁶. Parcurgând peste 30 de pagini din acest dosar, putem ajunge la concluzia că Securitatea din perioada comunistă era preocupată de activitatea literară a poetului Ioan Alexandru, de entourage-ul pe care îl avea, dar și de viața personală și familială. Influențele și afinitățile poetului cu părintele Stăniloae, cu IPS Justinian Chira, cu IPS Calinic Argeșeanul, cu Marin Sorescu, cu Ana Blandiana, dar și cu alți oameni de cultură din afara granițelor țării, precum Virgil Ierunca, Paul Barbăneagră sau Monica Lovinescu, atrag consecințe negative în ceea ce privește modul în care acesta este văzut în țară. Membrii Securității îi urmăresc fiecare vizită, corespondența cu cei amintiți, relațiile pe care le-a dezvoltat în străinătate grație bursei pe care o primește în Germania și ajung la concluzia că preocupările lui Ioan Alexandru au „conținut necorespunzător”⁷ și „concepții mistico-religioase”⁸.

Considerăm că misticismul de care este acuzat Ioan Alexandru atât pe plan social, cât și familial, se datorează apropierei sale față de Biserica Ortodoxă și față de oamenii de cultură ai țării care îl promovează, îl susțin și îi sunt aproape. Apariția volumului de poezii *Imnele bucuriei* din anul 1973 la Editura Cartea Românească a stârnit un val de reacții negative din partea Securității și o activitate de filare intensă a activității poetului, deoarece a primit recenzii favorabile, cartea fiind premiată la „Festivalul literar Mihai Eminescu de la Iași”⁹. De fapt, frica cea mai mare a Securității era spiritul naționalist și ortodoxist promovat de Ioan Alexandru care nu-și avea locul într-o țară comunistă. Într-o notă informativă din Arhivele Securității asupra preocupărilor lui Ioan Alexandru din anul 1984 când susține o prelegere la Institutul de Arte Plastice din București în care acesta interpreta *Imnele religioase* compuse de poetul Efrem, audiența nu s-a lăsat impresionată, fiindcă poetul a făcut referiri subtile la realitatea socială de atunci - prezența cozilor de la magazine, desfrânarea – indicând o singură soluție la aceste derapaje, anume rugăciunea și pregătirea sufletului pentru viața de apoi¹⁰.

⁶ *Ibidem*, p.153.

⁷ *Ibidem*, p.23.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*, p.29.

¹⁰ *Ibidem*, p.189.

2. Întâlnirea cu IPS Justinian Chira

O altă întâlnire care are efecte în planul conștiinței existențiale este cea cu IPS Justinian Chira care se va concretiza în corespondența dintre cei doi – cea mai frumoasă relație de prietenie din istoria literaturii române dintre un reprezentant al divinității și un scriitor. Această legătură îl definește pe poet atât din punct de vedere spiritual și moral, cât și în ceea ce privește comportamentul și atitudinea pe care o va avea în timpul vieții.

Prima întâlnire cu IPS Justinian Chira, Ioan Alexandru o datorează bunului său prieten Miron Oprea, care îl duce pe acesta la Mănăstirea Rohia pentru a cunoaște un loc uitat în timp, parcă, unde doar înțelepciunea este găzduită și „toamna cu melancolia ei, codrul care începe să-și dezbrace veșmântul, cerul acoperit, mirosul de iarnă ce se simte pe undeva pe aproape, dau un farmec deosebit și parcă mai matur însingurării de aici.”¹¹. În acest spațiu privilegiat se simte puterea divină, iar frumusețea și liniștea locului sparge monotonia, anulând-o, omul fiind în perfectă comuniune cu Dumnezeu.

Deși această relație a fost una pur spirituală, care a avut la bază doar virtuțile sufletului curat, între Ioan Alexandru și IPS Justinian Chira a existat o frumoasă corespondență, publicată după moartea poetului de starețul Mănăstirii Rohia, cu scopul de a-i aduce un omagiu și ca oamenii să nu-l uite pe Ioan Alexandru ale cărui cuvinte și poezii îți străpung adâncul sufletului, evidențiind cele mai pure și nobile sentimente.

IPS Justinian Chira mărturisește despre prima întâlnire pe care a avut-o cu poetul Ioan Alexandru și căruia îi poartă un respect deosebit, considerându-l fratele său: „pe Ioan Alexandru l-am cunoscut într-un amurg. Când însoțit de un prieten, în drum spre Moldova, a trecut și pe la pragul chiliei mele de la Mănăstirea Rohia. La despărțire i-am spus un singur cuvânt. Cuvânt care l-a făcut să tresară și să se facă alb la față. Dimineața a plecat spre Moldova fără să ne mai întâlnim. De unde, peste câteva zile mi-a trimis o scrisoare în care îmi spunea: Nu mă mai interesează Moldova, mă reîntorc la Rohia. Ceea ce s-a și întâmplat și acesta a fost un început de drum ce nu s-a mai sfârșit pentru mine niciodată, pentru că am rămas pentru totdeauna față de acest om cu aceleași sentimente pe care le-am avut în primele clipe în care le-am cunoscut.”¹².

Acesta îl caracterizează din punct de vedere moral pe Ioan Alexandru ca fiind „un om deosebit, un fiu al Transilvaniei, un copil al satului ardelean, dar marcat de o lume ce se ivea la orizont, ostilă spiritului sacru al satului românesc din Ardeal și de pretutindeni din Țara Românească”¹³.

Ioan Alexandru, pe parcursul prieteniei, s-a apropiat sufletește de starețul mănăstirii, povestindu-i despre viața dramatică pe care acesta a dus-o până când și-a început drumul în calitate de poet. Oriunde mergea și călătorea, gândul și dorul îl purtau pe Ioan Alexandru spre Mănăstirea Rohia și IPS Justinian Chira, deoarece în acel spațiu sacru al divinității putea realiza o legătură spirituală și sufletească unică.

¹¹ Ioan Alexandru, Justinian Chira, *Scrisori*, Baia Mare, 2001, p. 137.

¹² Ioan Alexandru, Justinian Chira, *Cuvânt înainte în Scrisori*, Baia Mare, 2001.

¹³ *Ibidem*.

Dorul spre meleagurile maramureșene se poate observa în *Imne*-le sale scrise din dragoste pentru acele ținuturi.

În *Scrisori* se observă faptul că legătura cu bunul său frate Justinian Chira a fost neîntreruptă chiar și în timpul în care poetul a fost plecat în străinătate. Prima scrisoare datează din 27 iulie 1966, iar ultima din data de 31 ianuarie 1980, fapt ce denotă legătura strânsă din cei doi.

Conținutul scrisorilor este unul variat, ce abordează diverse teme precum: religie, familie, putere, credințe, tradiții, literatură. Ioan Alexandru era atras și fascinat de Justinian Chira datorită faptului că acesta era un călugăr înțelept cu care puteai dialoga într-un mod spiritual aparte, iar locul în care se afla răspândea înțelepciune și liniște sufletească. Majoritatea scrisorilor trimise de Ioan Alexandru conțin, în incipit, mărturisirea dorului care îl cuprinde pe poet, gândul care îi zboară mereu la Mănăstirea Rohia și regretul că din diverse pricini nu se află acolo: „dorul mă poartă spre Mănăstirea din mijlocul pădurii și drumul liniștit până pe culmea aceea de unde se deschide Universul. Am vrut să vin dar atâtea având pe cap, n-am izbutit nici cum și-n vreme de iarnă drumurile sunt nesigure și grele. Acum se luminează de primăvară și vă veți pomeni că vă trec pragul. Nici-o (sic!) clipă să știți nu vă părăsesc cu gândul și cred mereu că acolo o parte din mine veghează”¹⁴.

De multe ori, scrisorile lui Ioan Alexandru către Justinian Chira conțineau doar câteva rânduri în care își reînnoia dorul și dragostea ce o poartă față de acesta, iar de sărbători, de Paști și de Crăciun, scrisorile nu încetau a fi scrise. Necazurile erau îndulcite de gândurile bune care veneau din ambele părți, Ioan Alexandru încercând, deseori, să refacă atmosfera paradisiacă de la Rohia oriunde mergea sau cel puțin să-și imagineze faptul că se află acolo: „ascult muzică bisericească din Evul Mediu în casa mea și mă poartă gândul la Dumnezeu voastră. Păsările din copacii de la geam se bucură după ploaie spre seară. (...) De altfel sufletul meu atât vă are de aproape că nu știu dacă ne-am despărțit o clipă de când ne-am cunoscut”¹⁵.

Ioan Alexandru îi mărturisește lui Justinian Chira într-o scrisoare dorința lui cea mai ascunsă, aceea de a avea un loc al său la Mănăstirea Rohia, unde să poată să-și adune gândurile, să fie în comuniune cu divinitatea, iar mușcatele de la geamuri să-i reamintească de *Casa părintească* din „*Sat transilvan căsuță de pământ/ Mușcatele la fereastră busuioc la grindă/ Ștergar curat icoanei pe pereți/ Ziua-nvierii și noaptea de colindă*”, oferindu-i un sentiment unic de întoarcere în timp. Poetul tinde spre singurătatea în care se regăsește din punct de vedere moral și spiritual, iar Justinian Chira fiind îndrumătorul, prietenul și fratele său: „Vă scriu în noapte în fața unor texte. Vreau absolută singurătate până la sfârșitul lumii. Acolo în miezul pădurii. Ce s-ar putea face? Vreau un cuib ascetic, fără pas de om, să citesc și să disper pentru tragedia în care omul este zvârlit de la începutul lumii. Totul e ruină în jurul meu – lume ce nu-și cunoaște scopul – fără pic de demnitate

¹⁴ *Ibidem*, p. 15.

¹⁵ *Ibidem*, p. 17.

și respect față de ce s-a făcut”¹⁶. Răspunsul lui Justinian Chira nu a întârziat, acesta încercând să-l îndrume pe calea cea bună în care „cuvintele sunt doar crâmpree, frânturi ce ca un ecou răzbat în afară din adânc, dincolo dintr-o lume vastă, un univers întreg ce se află în fiecare dintre noi. Ce poate reda în afară poetul din poezia ce se află în el? (...) Liniștea de aici, singura noastră bogăție ce putem să o oferim celor prea dragi, se așteaptă neîncetat gustată”¹⁷.

În timpul călătoriei pe care poetul o face în Germania se regăsește spiritual și tinde spre a gusta din lucrurile simple, din micile bucurii ale vieții, precum „o chilie unde să pot pleca spre odihnă capul pustiit și unde osul să-și revină. Am un cuib la Rohia, la fratele Justinian. Acel cuib mă așteaptă”¹⁸. Promisiunea aceasta rămâne în sufletul poetului pentru toată viața, deoarece legătura spirituală față de un loc sacru este mai strânsă decât legătura materială, de un anumit loc. De fapt, Ioan Alexandru nu duce dorul locului, ci duce dorul sentimentelor care îl încearcă și îl înnobilează pe om.

În *Scrisori*, Ioan Alexandru realizează o adevărată monografie Mănăstirii Rohia, ridicând-o la rang de simbol în *Imne*-le sale și oferindu-i un loc privilegiat în sufletul său: „tu cunoști vântul și amurgurile, bătaia tunetului în mânia furtunii, tu știi mersul cerului și plânsul luceafărului, tu ai pipăit zvâcnetul izvoarelor și îți aduci bine aminte de sălașurile ninsorii. Știi puiul de cuc pe unde viețuiește și privighetoarea o cunoști după cuib. Tu știi că răsăritul soarelui este Fiul și că amiaza soarelui în strălucire este Tatăl ceresc și că amurgul povestitor este mângâierea Sfântului Duh. (...) Tu știi că toate se sting în curgerea vremilor, că vremea vremuie într-adevăr și rămâne clopotul în turnul de lemn, același neschimbat, cu sutele de ani că bătăile acestui clopot vor dăinui până la liturghia de pe urmă când cerul va fi strâns și miezurile întunericului se vor revărsa peste înfricoșarea pământului.”¹⁹.

Această descriere a Rohiei, o vom întâlni în poemele alexandrine prin temele și motivele abordate, precum *amurgul*, *clopotul*, *cimitirul*, *păsările*, *divinitatea*, *Sfânta Treime*, *imaginea monahului*, *chilia*, *liturghia*, *pământul*, poetul devenind persoana care are datoria morală față de „frații” săi să păstreze și să transmită cele mai de preț credințe și valori morale: „Sunt poet și n-am ce face”²⁰.

Ioan Alexandru a dedicat Mănăstirii Rohia numeroase poeme care o ridică la rang de simbol în *Imne*-le alexandrine, deseori, poetul, scriindu-i lui Justinian Chira câteva rânduri din care reiese dorul nemărginit de acel loc sacru, în care singura legătură pe care o poți realiza este cu divinitatea, cu cerul, omul integrându-se în absolut datorită atmosferei pe care o degajă: „Rohia raiul, râul sacru prin marile păduri de început cât te iubesc iubita mea Rohia, cât te iubesc nimeni nu poate ști, căci tu iubita mea iubire cea de pe urmă și dintâi, căci tu mireasă ești a singurului mire și eu nevrednic călător găsitu-te-am în straiul de mireasă și veșnică mireasă ai rămas.

¹⁶ *Ibidem*, p. 19.

¹⁷ *Ibidem*, p. 145-147.

¹⁸ *Ibidem*, p. 29.

¹⁹ *Ibidem*, p. 31-32.

²⁰ *Ibidem*, p. 51.

Acolo veacul nu-și arată pasul și veșnicia și-a zidit sălaș
 Iubita mea Rohia este sfântă și cine-o poate oare preaiubi
 Decât iubitul mire iubitorul ce în iubire mă învrednici
 Răsare noaptea și răsare cerul
 Și dincolo de cerul răsărit
 Răsare mirele luminii
 Cu trupul pe lumină răstignit
 Și bate vânt din ceasul fără nume
 Și suntem grei de necuprins
 Rohia nu-i pe cerul pururi
 O nouă candelă s-a-ntins.”²¹

IPS Justinian Chira nu rămâne indiferent la gândurile lui Ioan Alexandru așezate pe hârtie cu atâta patos și încearcă să-i călăuzească pașii în cel mai nobil fel. Deși nu a acceptat niciodată ca prietenilor să le fie duhovnic, Justinian Chira a fost ca un frate pentru Ioan Alexandru, învățându-l mereu și ajutându-l din punct de vedere spiritual atunci când acestuia îi era greu. Justinian Chira îl încuraja pe Ioan Alexandru în ceea ce privește munca pe care o făcea: întâi, l-a sprjinit moral în timp ce poetul era la studii în Germania, apoi îi citea articolele pe care el i le trimitea, și, de multe ori, îi rezuma în scrisorile sale cum era poetul receptat de critica românească.

Justinian Chira îl anunța ori de câte ori îi apăreau poemele sau eseurile în revistele de specialitate, uneori comentând pe marginea textului și interpretându-i poemele. Relația aceasta era pe viață, deoarece gândurile, intențiile, dorințele, valorile spirituale și morale erau aceleași de ambele părți, aceștia părând că se cunosc de o viață. Justinian Chira i-a insuflat lui Ioan Alexandru adevărate valori și virtuți, doar prin felul său de a trăi, simplu, într-o chilie din Mănăstirea Rohia „între păduri de fag și de stejar /În Maramureșul de sărbătoare”.

Redăm, în câteva rânduri, mici pasaje din scrisorile pe care IPS Justinian Chira i le-a trimis lui Ioan Alexandru:

- „Articolele pe care le-ai trimis și au apărut în revistele noastre, au fost citite de mulțimea cititorilor, de toți cei ce citesc cu adevărat cu creionul în mână, cu inima bătând în ritm cu cel ce a scris acele articole (...) Ai îmbogățit literatura română cu câteva pagini noi, pentru care – îngăduie-mi să-ți spun – ți-ai făcut loc în panteonul culturii românești.”²²
- „Poemul Glasul Patriei mi se pare că niciodată n-a mai fost potrivit să se scrie ca acum. Ascultând râsul și plânsul, fluierul și sirena, pruncii și cărunții, pământul și stelele ce strălucesc peste frunțile noastre vei auzi înfiripându-se limpede Glasul Patriei.”²³

²¹ *Ibidem*, p. 60.

²² *Ibidem*, p.182.

²³ *Ibidem*, p. 189.

- „Frate Drag, Delfi, apărut în nr. 1 din Tribuna, mi te-a adus din nou în casă. Cât de bine îmi pare că ai rămas tot tu, neschimbat, slujitor al luminii, martor printre stele.”²⁴.
- „Ultimul număr din Luceafărul mi-a adus vestea cum a fost la ultima seară la Cenaclul Luceafărul, așa că mi-e inima plină de bucurie, deși știu cât te costă, cât îl costă în general pe scriitor, pe poet, mai ales pe poetul adevărat, bucuria ce o face cititorilor, iubitorilor lui.”²⁵.
- „Datoria fiecăruia aceasta este să trudească, să lucreze neobosit, să nu încuie izvorul primit. Te felicit pentru progresul ce l-ai făcut cu opera lui Pinadar (sic!). Deși e o traducere doar, o aștept din toată inima. Aș dori să aibă drumul pe care Homer, tradus de Eminescu, l-a avut.”²⁶.

La sfârșitul fiecărei scrisori, Justinian Chira îi făcea o mică descriere a locului sacru și privilegiat în care trăia, fiind convins că Ioan Alexandru îi duce dorul. Descrierea făcută de stareț este una desprinsă din basme, deoarece Rohia apărea ca fiind o parte din paradisul spre care tinde fiecare, iar liniștea deplină îți alină toate suferințele, oferindu-ți o clipă de mângâiere: „Aici, ca întotdeauna, tăcerea cântă, iar din stele citesc, toată noaptea, liniștea. Vatra, ca întotdeauna, e luminată de focul ce a ars și pe timpul strămoșilor noștri, până în timpul dacilor. Când focul acesta al credinței va înceta, o glaciație mai ucigătoare decât cele coborâte dinspre polul nord va cuprinde lumea. Focul însă arde. Flacăra lui aici o ține vie sufletul acestui minunat popor din Nord.”²⁷.

Vreme de mulți ani, Justinian Chira a fost mentorul lui Ioan Alexandru, iar vestea trecerii la Cele Veșnice a poetului a stârnit sentimente puternice din partea acestuia. În *Scrisori*, vom putea observa faptul că publicarea lor reprezintă o moștenire spirituală lăsată de Ioan Alexandru, care cuprinde crezul său artistic despre lume și viață, dar și greutățile și problemele pe care le-a întâmpinat de-a lungul vieții. Omul simplu, Ioan Alexandru, care a trezit în inima cititorilor de atunci o speranță a unui viitor mai bun, trezește, astăzi, în sufletul cititorilor, o stare de liniște care oprește, parcă, timpul, oferindu-le câteva clipe de reflecții asupra vieții și momente de reculegere și de regăsire a sinelui.

În ultimele pagini din *Scrisori* sunt așezate câteva rânduri despre vestea trecerii în neființă a lui Ioan Alexandru, dar și despre stilul de viață modest pe care l-a avut, subliniindu-se importanța literară și culturală a acestuia: „Reflexii izvorâte când pe aripi nevăzute ne-a venit vestea, în satul și schitul de la Rohia, pe care l-a iubit așa de mult, sâmbătă seara, 16 septembrie 2000, că undeva, departe de țară, a adormit poetul Ioan Alexandru. (...) El era un om al bucuriei, după ce l-a cunoscut pe Fiul lui Dumnezeu și a crezut în Înviere și în Viața Veșnică. (...) Pe această credință realistă și-a întemeiat Ioan Alexandru toată creația, care l-a făcut să nu îmbătrânească nici el, nici opera sa, ci și cuvântul lui și mesajul său s-au scris să fie

²⁴ *Ibidem*, p. 201.

²⁵ *Ibidem*, p. 202.

²⁶ *Ibidem*, p. 211.

²⁷ *Ibidem*.

viu, dătător de slavă vieții, deosebit de prețuită de tânăra generație. (...) Poetul Ioan Alexandru a fost un harismatic, așa cum a fost Nichita Stănescu, Blaga, Eminescu și toți bărbații nemuritori pe care i-a avut neamul românesc. (...) Ioan Alexandru s-a transfigurat cu ajutorul Logosului și al Paracletului, împodobindu-și viața pe lângă Bucurie și cu Bunătate. (...) Viața lui, viața lui Ioan Alexandru, a fost o chemare, o sfântă și înaltă chemare spre lumină, spre viață, spre harul cel mai presus de tot ce este creat, de tot ce este trecător și zadarnic.”²⁸.

„Moare în țarm valul
Să-l absoarbă-n liniște oceanul
Stingerea nu e sfârșitul
Unda macerând granitul
Pleacă-ntruna să revină
Lumină
Vuiet de lumină.”

(Perlă, în vol. *Imnele Maramureșului*, 1988)

Concluzii

Conchidem că cele două prietenii pe care Ioan Alexandru le-a avut de-a lungul vieții cu cei doi reprezentanți ai Bisericii Ortodoxe au avut ecouri puternice în modul în care poetul și-a trăit viața. Creația, literatura, valorile și principiile promovate au fost modelate de spiritul său unic și de crezul artistic și personal dobândit în urma revelațiilor pe care le-a avut.

Ioan Alexandru transmite prin prietenii pe care le-a avut ideea conform căreia în viață avem nevoie de mentori, de modele, de piloni bine ancurați în sacru, care să ne îndrume pașii și să ne fie prieteni de nădejde pe lângă credința în Dumnezeu. Acesta și-a ales prietenii după chipul și asemănarea Lui Dumnezeu, care cred în Divinitate și Îi împărtășesc valorile, credințele și principiile.

Bibliografie

- ALEXANDRU, Ioan; Justinian CHIRA, *Scrisori*, Baia Mare, 2001.
BĂLU, Ion, *Ioan Alexandru – monografie, antologie comentată, receptare critică*, Oradea, Aula, 2001.
BURGOS, Jean, *Imaginar și creație*, București, Editura Univers, 2003.
CONSTANTINESCU, Muguraș, *Despre imaginar și multiplele sale raporturi cu creația*, în Prefața cărții lui Jean Burgos, *Imaginar și creație*, București, Editura Univers, 2003.
Ioan Alexandru către Calinic Argeșeanul: viața din cărți, scrisori și dosare secrete, ed. îngrijită, studiu introductiv și note de Adrian Alui Gheorghe, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2021.
MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române – 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
SASU, Aurel, în „Tribuna”, Cluj, Anul XIX, 1975, nr. 5, 30 ian.

²⁸ Ioan Alexandru, Justinian Chira, *Apoteoză în Scrisori*, Baia Mare, 2001.